

Рис.5. Структура учасників ринку кредитних деривативів: продавці кредитного захисту

Поява повноцінного ринку кредитних деривативів є об'єктивною необхідністю, дозволяючи підприємствам та фінансовим посередникам оптимізувати структуру кредитного портфелю, не обтяжуючи баланс надмірною дебіторською заборгованістю; застрахувати ризики неплатоспроможності контрагентів при відносно невеликих затратах; забезпечити безперебійний процес фінансування та активізувати роботу банківської та фінансової системи країни в цілому.

Джерела та література

1. Кавкин А.В. Рынок кредитных деривативов. – М.: Экзамен, 2001. – 288с.
2. Саймон Вайн. Кредитные деривативы в России // Рынок ценных бумаг.-№7. - 2000. – С.37 – 40.
3. Анисов А.Н., Малеева А.В. Теоретические аспекты секьюритизации банковских активов // Сборник научных трудов СевКавГТУ. Серия Экономика, 2005. – №1. //www.science.ncstu.ru
4. Маковецкий М.Ю. Роль рынка ценных бумаг в инвестиционном обеспечении экономического роста // Финансы и кредит. – 2004. - №9. – с.11-24.
5. Шапран Н., Шапран В. Кредитні деривативи // Цінні папери України. – 2003. - №20 С.23-26.

Андропова К.А.

ОСНОВНІ ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ КРЕДИТНОГО РИНКУ АР КРИМ

I. Вступ. Завдяки високій ефективності діяльності банків АР Крим за останні роки на сьогоднішній день можна передбачати позитивну перспективу розвитку кредитного ринку регіону як з погляду підвищення якості послуг, що надаються, так і надійності банківських інститутів регіону. Тому аналіз стану банківської системи регіону і виявлення основних тенденцій і перспектив розвитку кредитного ринку є дуже актуальним на сьогоднішній день.

У статті Федоров С.Л. [1, с. 51–57] вказує, що в даний час кредитний ринок представлений переважно банками, які націлені на роботу з середнім і крупним бізнесом. Сухов М.І. [2, с. 9–11] відзначає, що внаслідок великого потенціалу ринку очікується збільшення темпів зростання банківського сектора, спостерігається постійний прихід кредитних інститутів, який супроводжується посиленням конкуренції.

Воробйов Ю.Н. [3, с. 27–31] говорить, що активна інвестиційна політика банків може стати одним з найважливіших етапів реформування національної економіки, проведення її структурної перебудови і посилення інноваційного розвитку всіх сфер економічної діяльності. Другов О. [4, с. 116–121] відзначає, що банкам регіону необхідно приділяти увагу інвестуванню у реальний сектор економіки. Але без створення надійної системи захисту інтересів інвесторів неможливо забезпечити подальший розвиток кредитного ринку.

Кресная Т. [5, с. 49–50] робить акцент на тому, що з'являється необхідність визначення стратегії розвитку кредитного ринку в цілому, а також розвитку іноземних банків. Кіт Л. [6, с. 71–78] відзначає, що перспективним шляхом розвитку кредитного ринку є залучення іноземних банків.

II. Постановка завдання. Проаналізувавши різні точки зору, можна зробити висновок, що у сучасних умовах прогнозується підвищення активності банківських установ. У зв'язку з цим виникає необхідність постійного дослідження розвитку банків як в цілому у країні, так і її регіонах, виявлення суттєвіших перспектив функціонування.

Основною метою статті є аналіз перспектив розвитку кредитного ринку АР Крим, розробка економіко-математичної моделі, по якій проаналізовані тенденція і тренди розвитку регіонального кредитного ринку

ОСНОВНІ ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ КРЕДИТНОГО РИНКУ АР КРИМ

за період 2000-2005 рр., та розрахунок прогнозних показників на 2006-2007 рр. Основними задачами статті є визначення тенденції розвитку кредитного ринку АР Крим за показниками функціонування банківських установ регіону за ряд років, дослідження їх модельних значень (трендів) та виявлення основних перспектив розвитку банків АР Крим на 2006-2007 рр.

III. Результати. Оскільки подальший розвиток кредитного ринку АР Крим залежить від досягнутого рівня, доцільно використовувати експоненціальні криві зростання. Пропонується використовувати модифіковану експоненту, де do - рівень модифікації, є асимптотою даної функції. Приріст у момент часу t залежить від значення функції \mathcal{E}_t . Цій кривій зростання властиве постійне відношення послідовних приростів

$$\frac{\mathcal{E}_t - \mathcal{E}_{t-1}}{\mathcal{E}_{t-1} - \mathcal{E}_{t-2}} = e^a.$$

У розвитку кредитного ринку регіону прогноуються наступні основні тенденції на 2006-2007 рр.: 1) посилення захисту інтересів вкладників і кредиторів банків; 2) формування сприятливих умов для участі банків у фінансовому посередництві; 3) підвищення ефективності залучення банками засобів і їх трансформації в кредити і інвестиції; 4) запобігання здійсненню банками несумлінної діяльності і протиправних дій; 5) підвищення конкурентоспроможності банків регіону; 6) зміцнення довіри до банків.

Основними результатами розвитку кредитного ринку будуть підвищення його ролі в економіці АР Крим, зростання фінансової стійкості. Прогнозується, що за умови зберігання тенденції зростання в 2006-2007 рр. будуть досягнуті наступні показники розвитку банків регіону: 1) активи/ВВП – 56-60%; 2) капітал/ВВП – 7-8%; 3) кредити нефінансовим організаціям/ВВП – 26-28%.

Реальні темпи приросту основних показників банків регіону (активів, капіталу, кредитів, депозитів) в 2006-2007 рр. випереджатимуть темпи приросту ВВП, хоча темпи приросту скорочуватимуться. Банки збережуть і зміцнить роль провідних фінансових посередників на кредитному ринку АР Крим. Зміна структури ринку, експансія роздрібних мереж приведе до значного розширення кредитних ресурсів банків. Деякі уявлення про перспективи розвитку кредитного ринку АР Крим на 2006-2007 рр. дають дані, відображені в табл.1, де приведені фактичні значення показників за 1999-2005 рр., розраховані модельні значення (тренд) і прогнозні значення на 2006-2007 рр.

Найвищі показники в 2006-2007 рр. по короткострокових і довгострокових кредитах в національній валюті, які складуть в 2006 р. 2176,9 млн.грн. і 2964,1 млн.грн., в 2007 р. - 2810,5 млн.грн. і 6328,6 млн.грн. відповідно. Зростання кредитів в національній валюті свідчить про стабілізацію і стійкий розвиток економіки АР Крим в 2006-2007 рр.

При тенденції зростання, що зберігається, можна спрогнозувати, що довгострокові кредити в національній і іноземній валюті складуть в 2006 р. 2964,1 млн.грн. і 1544,2 млн.грн. відповідно і в 2007 р. - 6328,6 млн.грн. і 2526,2 млн.грн. відповідно (Рис.1). Зростання довгострокового кредитування свідчить про розвиток виробництва, зокрема крупних підприємств найважливіших галузей економіки, і підвищенні надійності банків. У регіоні створені умови для розвитку споживацького кредитування в 2006-2007 рр. Показниками, по яких можна судити про стан і перспективи розвитку кредитного ринку є показники загальних і чистих активів банківського сектора регіону (табл.2.).

Таблиця 1. Прогнозні значення кредитів, наданих економіці АР Крим в 2006-2007 рр.*

№	Показники	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
1	Короткострокові кредити у нац.вал.	240,4 1	390,0 4	512,2	681,7	1017,5	1258, 3	1678, 3		
	Модельні значення (тренд), млн.грн.	245,9	368,3	523,1	718,9	966,6	1279, 8	1675, 9	2176, 9	2810, 5
	Відхилення від тренда, млн.грн.	-5,49	21,73	-10,92	-37,22	50,94	-21,46	2,41		
2	Короткострокові кредити в ін.вал.	216,9 7	317,7 8	395,5	419,4	564,7	680,3	697,2		
	Модельні значення (тренд), млн.грн.	222,6	303,5	385,4	468,3	552,1	637,0	722,9	809,8	897,8
	Відхилення від тренда, млн.грн.	-5,63	14,26	10,10	-48,87	12,57	43,29	-25,70		
3	Довгострокові кредити у нац.вал.	37,9	62,7	75,5	138,5	259,4	713,4	1378, 7		
	Модельні значення (тренд), млн.грн.	27,2	43,6	78,6	153,6	314,0	657,2	1391, 9	2964, 1	6328, 6
	Відхилення від тренда, млн.грн.	10,70	19,11	-3,12	-15,07	-54,57	56,16	-13,18		
4	Довгострокові кредити у ін.вал	62,2	69,6	89,9	145,7	275,1	693,4	897,8		
	Модельні значення (тренд), млн.грн.	23,9	56,9	110,3	197,2	338,3	567,4	939,7	1544, 2	2526, 2
	Відхилення від тренда, млн.грн.	38,30	12,74	-20,44	-51,50	-63,19	125,9 6	-41,86		

* Розраховано за даними головного управління держ.ком.стату АР Крим [7]

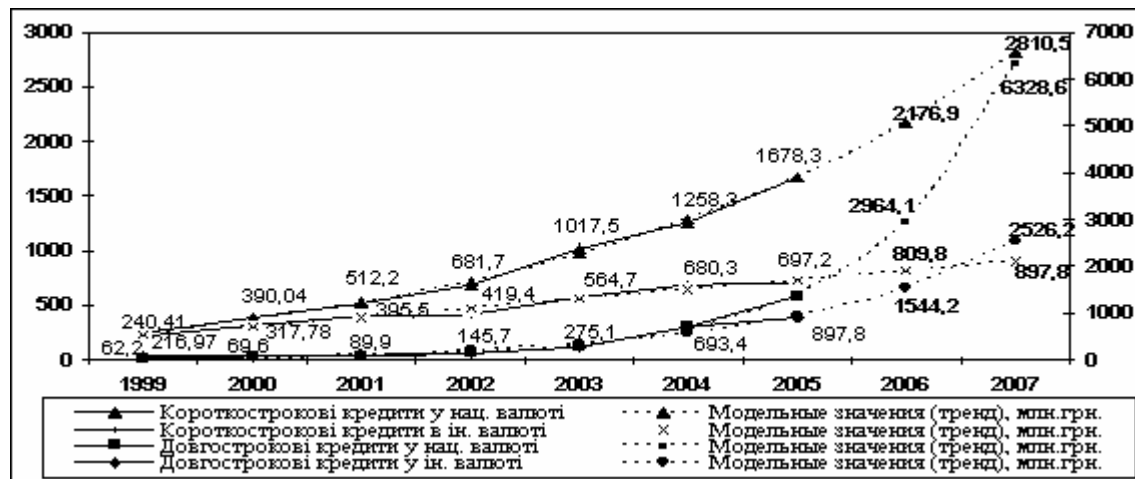


Рис.1. Динаміка кредитів, виданих банками АР Крим, і прогностні значення за 2000-2005 рр.

Таблиця 2. Прогностні значення загальних активів банківських установ АР Крим в 2006-2007 рр.*

№	Показники	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
1.	Загальні активи (не скориговані на резерви під активні операції), млн.грн.	1993,3	2539,2	3388,7	5276,9	7074,8	8687,3		
	Модельні значення (тренд), млн.грн.			3381,6	5295,0	7060,8	8690,3	10194,2	11582,2
	Відхилення від тренда, млн.грн.			7,1	-18,1	14,0	-3,0		
1.2	Чисті активи (скориговані на резерви за активними операціями), млн.грн.	1856,5	2379,6	3194,8	5011,7	6717,4	8290,4		
	Модельні значення (тренд), млн.грн.			3190,1	5019,8	6715,9	8288,3	9746,0	11097,3
	Відхилення від тренда, млн.грн.			4,70	-8,06	1,49	2,10		

* Розраховано за даними головного управління держ.ком.стату АР Крим [7]

Показники загальних і чистих активів банків АР Крим зросли і мають перспективи для розвитку. При тенденції зростання, що зберігається, загальні і чисті активи складуть в 2006 р. 10194,2 млн.грн. і 9746,0 млн.грн., в 2007 р. - 11582,2 млн.грн. і 11097,3 млн.грн. відповідно (Рис.2). Основною причиною є збільшення кількості банків, зростання кількості їх філіалів і відділень.

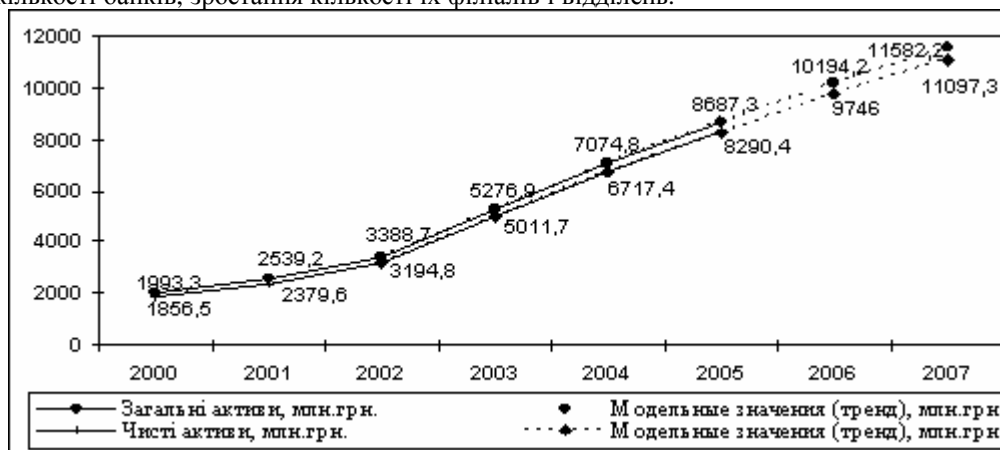


Рис.2. Динаміка активів банків АР Крим, і прогностні значення за 2000-2005 рр.

Важливою умовою розвитку і підвищення стійкості банків є збільшення капіталу, поліпшення його якості і забезпечення достатнього рівня покриття капіталом ризиків, що приймаються банками. Дані зростання балансового і статутного капіталу банків АР Крим показані в табл.3.

Експансія банків в АР Крим стимулює збільшення показників балансового і статутного капіталу банків, які складуть в 2006 р. 1251,5 млн.грн. і 791,0 млн.грн., в 2007 р. - 1438,9 млн.грн. і 912,6 млн.грн. відповідно (Рис.3). Тенденція зростання даних показників свідчить про підвищення рівня капіталізації банків, що позначиться сприятливо на розвитку кредитного ринку АР Крим в 2006-2007 рр. Приріст капіталу буде забезпечений за рахунок капіталізації прибутку, залучення засобів інвесторів, упровадження системи страхування, розширення кредитування населення, бізнесу.

ОСНОВНІ ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ КРЕДИТНОГО РИНКУ АР КРИМ

Таблиця 3. Прогнозні значення капіталу банківських установ АР Крим в 2006-2007 рр.*

№	Показники	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
1.	Пасиви, усього, млн.грн.	1856,5	2379,5	3194,8	5011,7	6717,4	8290,4		
	Модельні значення (тренд), млн.грн.			3190,2	5019,8	6715,9	8288,3	9746,0	11097,4
	Відхилення від тренда, млн.грн.			4,60	-8,09	1,45	2,05		
2.	Балансовий капітал, млн.грн.	325,4	395,8	499,2	644,1	921,1	1043,6		
	Модельні значення (тренд), млн.грн.			489,8	682,1	873,2	1063,0	1251,5	1438,9
	Відхилення від тренда, млн.грн.			9,40	-37,99	47,94	-19,37		
	статутний капітал, млн.грн.	183,6	228,7	299,9	405,8	580,3	652		
	Модельні значення (тренд), млн.грн.			299,5	423,2	546,3	668,9	791,0	912,6
	Відхилення від тренда, млн.грн.			0,40	-17,39	33,99	-16,93		

* Розраховано за даними головного управління держ.ком.стату АР Крим [7]

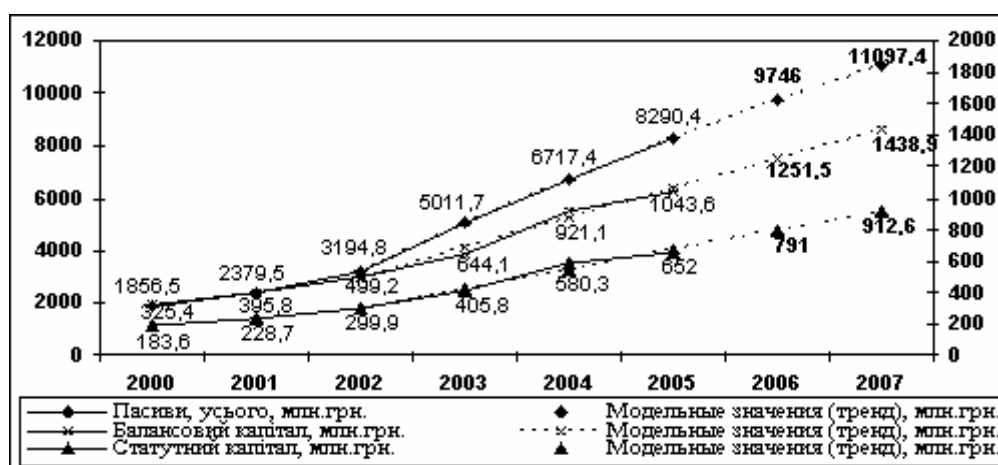


Рис. 3. Динаміка пасивів і капіталу банків АР Крим, і прогнозні значення за 2000-2005 рр.

Економіка регіону не може стабільно функціонувати і розвиватися без збільшення показників кредитного портфеля банків. Прогнозовані значення свідчать про зростання кредитного портфеля в 2006-2007гг. (табл.4).

Найбільші темпи зростання по кредитуванню фізичних осіб, проте, їх питома вага в кредитному портфелі банків недостатньо висока. Розвиток кредитування фізичних осіб пов'язаний із зростанням добробуту населення, збільшенням рівня середніх доходів фізичних осіб і підвищення довіри до банківської системи регіону. При тенденціях зростання, що зберігаються, можна спрогнозувати наступні значення кредитів фізичним особам в 2006-2007 рр.: у 2006 р. – 1351,4 млн.грн. і в 2007 р. – 1644,4 млн.грн.

Таблиця 4. Прогнозні значення капіталу банківських установ АР Крим в 2006-2007 рр.*

№	Показники	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
1.	Кредитний портфель, млн.грн.	1181,8	1604,8	2336,8	3672,1	4859,8	6229,9		
	Модельні значення (тренд), млн.грн.			2329,7	3647,3	4933,3	6188,4	7413,5	8609,2
	Відхилення від тренда, млн.грн.			7,1	24,8	-73,5	41,5		
1.1	з нього: кредити надані суб'єктам господарської діяльності, млн.грн.	910,8	1328,2	1909,5	2897,8	3643,8	4490		
	Модельні значення (тренд), млн.грн.			1947,4	2824,4	3673,5	4495,7	5291,8	6062,6
	Відхилення від тренда, млн.грн.			-37,9	73,4	-29,7	-5,7		
1.2	кредити надані фізичним особам, млн.грн.	47,1	68,7	162,7	443,95	729,9	1076,1		
	Модельні значення (тренд), млн.грн.			147,9	453,5	756,0	1055,3	1351,4	1644,4
	Відхилення від тренда, млн.грн.			14,8	-9,55	-26,1	20,8		

* Розраховано за даними головного управління держ.ком.стату АР Крим [7]

Кредити суб'єктам господарювання мають стійку тенденцію зростання, що свідчить про розвиток виробництва, збільшення частки великих підприємств в економіці регіону і в довгострокових программах розвитку регіону (Рис.4).

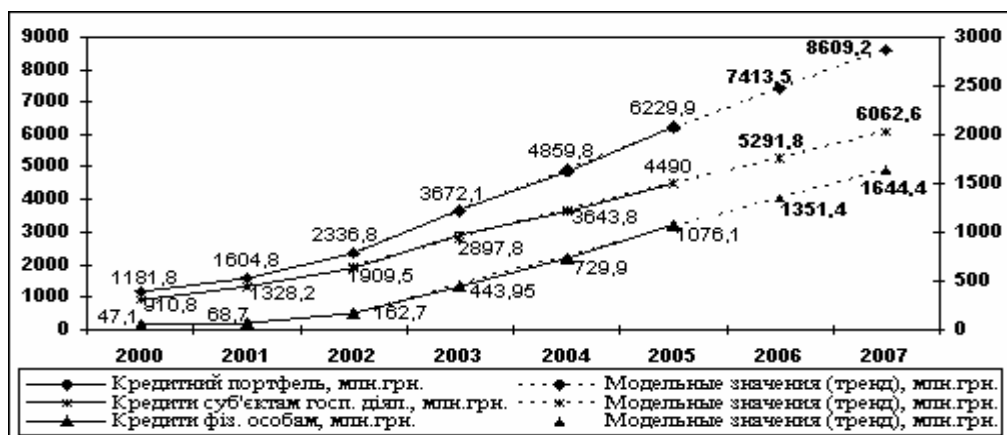


Рис.4. Динаміка кредитів суб'єктам економіки банками АР Крим, і прогнозні значення за 2000-2005 рр.

Крім збільшення показників видаваних кредитів суб'єктам економіки, на кредитному ринку АР Крим спостерігається тенденція зниження простроченої позикової заборгованості, що свідчить про підвищення якості кредитного портфелю, зменшенню кредитного ризику банків регіону.

Розвиток умов для справедливої конкуренції на кредитному ринку, розширення спектру банківських послуг, підвищення привабливості і доступності банківських послуг сприятиме збільшенню депозитів. При тенденції зростання, що зберігається, прогнозується зростання зобов'язань банків АР Крим в 2006 г. - 8528,2 млн.грн., в 2007 г. - 9729,9 млн.грн. (табл. 5).

Таблиця 5. Прогнозні значення зобов'язань банківських установ АР Крим в 2006-2007 рр.*

№	Показники	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
1.	Зобов'язання банків, млн.грн.	1531,1	1983,8	2695,7	4367,6	5796,3	7246,8		
	Модельні значення (тренд),млн.грн			2707,3	4330,4	5836,0	7232,7	8528,2	9729,9
	Відхилення від тренда, млн.грн.			-11,6	37,2	-39,7	14,1		
1.1	з них: кошти суб'єктів господарської діяльності, млн.грн.	653,6	782,7	985,2	1399,4	2006,4	2456,5		
	Модельні значення (тренд),млн.грн			954,5	1465,5	1967,3	2460,2	2944,3	3419,8
	Відхилення від тренда, млн.грн.			30,7	-66,1	39,1	-3,7		
1.1.1	з них: строкові кошти суб'єктів господарської діяльності, млн.грн.	143,4	234,9	308,1	519,6	768,9	1006,5		
	Модельні значення (тренд),млн.грн			298,2	534,5	768,9	1001,4	1232,1	1460,9
	Відхилення від тренда, млн.грн.			9,9	-14,9	0,0	5,1		
1.2	вклади фізичних осіб, млн.грн.	332,5	558,3	954,6	1605,7	2060,4	2867,5		
	Модельні значення (тренд),млн.грн			937,3	1569,7	2188,1	2793,0	3384,4	3962,9
	Відхилення від тренда, млн.грн.			17,3	36,0	-127,7	74,5		
1.2.1	з них: строкові вклади фізичних осіб, млн.грн.	228,5	403	706,4	1243,1	1660,2	2172,3		
	Модельні значення (тренд),млн.грн			719,1	1208,8	1690,3	2163,7	2629,1	3086,7
	Відхилення від тренда, млн.грн.			-12,7	34,3	-30,1	8,6		

* Розраховано за даними головного управління держ.ком.стату АР Крим [7]

З урахуванням передбачуваного зростання реальних доходів населення, створення умов, необхідних для економічного зростання і розвитку ділової активності банків, повинні істотно збільшитися об'єми кредитування малого бізнесу і населення, зокрема іпотечного кредитування.

Передумови збільшення внесків населення в банках АР Крим: 1) підвищення доходів населення; 2) зміцнення стійкості банків; 3) розвиток правових основ захисту інтересів кредиторів і вкладників; 4) підвищення довіри клієнтів; 5) розширення складу банківських продуктів.

При тенденції зростання, що зберігається, прогноуються значення депозитів фізичним особам в 2006 р. – 3384,4 млн.грн. і в 2007 р. – 3962,9 млн.грн., зокрема значення термінових депозитів фізичних осіб складуть в 2006 р. - 2629,1 млн.грн. і в 2007 р. - 3086,7 млн.грн. (Рис.5).

Розвиток кредитного ринку регіону сприяє розвитку операцій банків з реальним сектором економіки з метою створення стійкої середньострокової і довгострокової ресурсної бази. Депозити суб'єктів господарювання мають стійку тенденцію зростання і перспективи розвитку в 2006-2007 рр., зростання засобів, що привертаються у них, свідчить про розвиток виробництва в АР Крим. При тенденціях зростання, що зберігаються, можна спрогнозувати наступні значення депозитів суб'єктів господарювання в 2006 р. – 2944,3 млн.грн. і в 2007 р. – 3419,8 млн.грн., зокрема значення термінових депозитів в 2006 р. – 1232,1 млн.грн. і в 2007 р. – 1460,9 млн.грн.

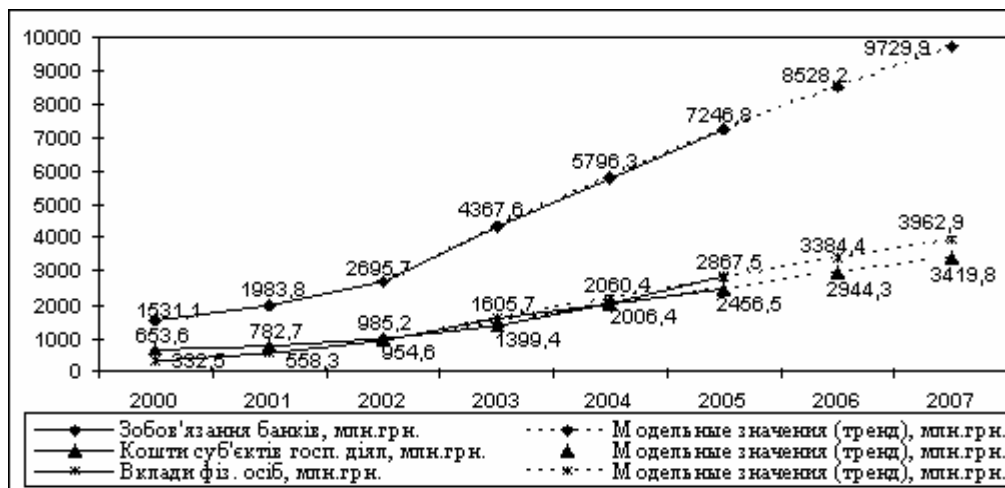


Рис.5. Динаміка зобов'язань банків АР Крим і прогностичні значення за 2000-2005 рр.

IV. Висновки. Стратегічна перспектива розвитку кредитного ринку полягає в оптимальному поєднанні крупних багатобізнесових банків, банків середньої величини, банків, що спеціалізуються на окремих послугах, і небанківських кредитних організацій. Вдосконалення структури кредитного ринку сприятиме підвищенню його економічної ролі, задоволенню попиту на банківські послуги, якісної трансформації заощаджень в кредити і інвестиції.

Щоб оцінити результати регіонального кредитного ринку в цілому і проаналізувати сильні і слабкі сторони, необхідно синтезувати найістотніші показники, щоб виявити ризик кредитного портфеля, рівень його диверсифікації і раціональність кредитної політики банків АР Крим.

Джерела та література

1. Федоров С.Л. Микрокредитование как инструмент поддержки экономической активности сельского населения // Деньги и кредит – 2004. – №1. – с. 51–57.
2. Сухов М.И. Рыночная дисциплина и взаимоотношения органа банковского надзора с кредитными организациями // Деньги и кредит – 2003. – №6. – с. 9–11.
3. Воробьев Ю.Н. Банковская система Украины: состояние и перспективы // Экономика и управление – 2004. – №4–5. – с. 27–31.
4. Другов О. Регіональні банки та їх інвестиційна політика (стан та шляхи удосконалення) // Регіональна економіка – 2003. – №4. – с. 116–121.
5. Крьосна Т. Комерційні банки на ринку України // Україна: аспекти праці – 2004. – №1. – с. 49–50.
6. Кот Л. Перспективи розвитку окремих напрямів кредитування в Україні // Банківська справа – 2003. – №2. – с. 71–78.
7. Звіт про результати діяльності банків АР Крим за період 2001-2005 рр. – К.: Кредит, 2006. – 72 с.

Горбачев В.А.

ПРОБЛЕМЫ РЕФОРМИРОВАНИЯ ГОСУДАРСТВЕННОГО ФИНАНСОВОГО КОНТРОЛЯ В УКРАИНЕ

Постановка проблемы. Государственный финансовый контроль является одной из основных составляющих экономического контроля. Эффективность деятельности государственных аппаратов и полнота выполнения государством социально-экономических задач стоящих перед ним напрямую зависит от степени обеспеченности финансовыми ресурсами. Обеспечение контроля за полнотой и своевременностью их поступления, а также целевым характером их использования рассматривается как одно из важнейших направлений государственной финансовой политики.

Анализ последних исследований и публикаций. Данный вопрос рассматривается в работах таких ведущих украинских ученых, как Бутынец Ф.Ф. [6], Усач Б.Ф. [8], Витвицкая Н.С. [7]. В своих работах эти авторы рассматривают направления государственного финансового контроля, структуру, цели, задачи и порядок осуществления деятельности органов государственного финансового контроля. Изучение и анализ научной литературы и публикаций показал, что вопросы связанные с определением путей реформирования государственного финансового контроля в настоящий момент находятся в стадии динамического развития.

Постановка задачи. На основе выделенных проблем в обеспечении эффективности государственного финансового контроля необходимо определить основные направления его дальнейшего реформирования.

Основная часть. Финансовый контроль — это деятельность уполномоченных органов и их должностных лиц по проверке соблюдения требований законодательства в сфере финансовой деятельности и применению, в предусмотренных законом случаях, соответствующих мер воздействия [7]. Наряду с данным определением финансовый контроль можно рассматривать как одну из форм управления финансами, особен-